

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskaps- og integreringsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/15-

22. januar 2021

Vurdering av representantforslag 8:85 S (2020-2021) om et krafttak mot lærermangel i skolen

Regjeringen er svært opptatt av å utdanne dyktige lærere og sikre nok lærere til skolen. Jeg mener at gode lærere er det viktigste for elevenes læring. En langsiktig satsing på kvalitet er sentralt når det gjelder å rekruttere og beholde lærere. Jeg er enig med forslagsstillerne i at det krever innsats på mange områder å ha en stabil og god rekruttering til alle lærerutdanningene og få lærere til å stå i yrket. Jeg mener vi har gode strategier og tiltak på plass for å ta vare på dette.

Lærernormen har sikret flere lærere – som igjen gir mer tid til hver enkelt elev. Det er i dag mer enn 6300 flere lærerårsverk til undervisning i grunnskolen enn i 2007. Nærmere 5000 av disse brukes til undervisning på barnetrinnet.

Til tross for innføringen av lærernormen og flere lærere i undervisningen, er andelen lærerårsverk som ikke oppfyller kompetansekravene for tilsetting, på vei ned, og er i dag på 3,6 prosent. Vi har hevet kvaliteten på undervisningen gjennom faglige ferdypningskrav og regjeringens store satsning på videreutdanning har gitt over 40 000 lærere tilbud om videreutdanning. Et resultat av dette er blant annet at vi i dag har 12 000 færre lærere som ikke oppfyller kompetansekravene i de prioriterte fagene engelsk, matematikk, norsk, norsk tegnspråk og samisk sammenlignet med 2015.

Flere møter til lærerutdanning enn tidligere, og flere gjennomfører. De siste tre årene var det i gjennomsnitt 308 flere studenter som møtte til grunnskolelærerutdanning enn i 2013 og 1185 flere enn i 2008. Dette er en økning på henholdsvis 11 og 61 prosent. Av de som begynte på grunnskolelærerutdanning i 2013, hadde 1700 gjennomført etter seks år. Dette er 443 flere enn kullet som begynte på utdanningen i 2008, og 532 flere enn de som begynte i

2007. I 2019 og 2020 ble det uteksaminert henholdsvis 1983 og 1894 grunnskolelærere. Til sammenlikning ble det uteksaminert 1281 i 2013. Blant studentene som startet grunnskolelærerutdanningen i 2012, hadde 20,6 prosent falt fra etter ett år. Av kullet som startet i 2018, hadde 15,8 prosent falt fra etter ett år.

Forslaget fra representantene inneholder 16 punkter. Punktene 1, 8 og 12 handler om rekruttering til lærerutdanning og er kommentert samlet. Punktene 5 og 6 handler om å få lærere til å stå lenger i jobb og er også kommentert samlet.

Kommentarer til forslag 1, 8 og 12 samlet

Rekruttering av lærere er en viktig sak for regjeringen. Hovedansvaret ligger hos universiteter og høyskoler og hos arbeidsgiverne. Rekruttering til lærerutdanning er en viktig del av strategien *Lærerutdanning 2025 – Nasjonal strategi for kvalitet og samarbeid i lærerutdanningene* som er utarbeidet av Kunnskapsdepartementet i samarbeid med de viktigste aktørene innen lærerutdanning. Strategien ble lansert i 2017 og skal virke fram til 2025. Den skal være samlende og mobiliserende på alle som er involvert i lærerutdanning. Målene i strategien blir fulgt opp gjennom ulike samarbeidsfora.

Regjeringen mener det viktige framover er en tett oppfølging av strategiarbeidet. En stortingsmelding om rekruttering midt i strategiperioden vil ikke være hensiktsmessig ressursbruk. Det er enighet om målene for rekruttering, og jeg er ikke sikker på at en melding vil gi en merverdi.

Oversikt over behovet for nye lærere og for videreutdanning av lærere som ikke innfrir kompetansekravene, blir fulgt opp kontinuerlig gjennom framskrivinger og statistikk innhentet av Kunnskapsdepartementet. I mars 2021 kommer en ny framskrivning av framtidig lærerbehov. Tidligere har vi sett at framskrivinger er usikre, og at små endringer i forutsetningene kan gi store utslag for framskrevet lærerbehov. Framskrivinger kan gi oss en pekepinn om lærerbehovet i framtiden, men eventuelle endringer i faktorer som fødselsrate og antall utdannede lærere kan ha stor betydning for varslet lærerbehov. Derfor må framskrivingene brukes med varsomhet.

Regjeringen er opptatt av flere mannlige lærere i barnehagen og på de lavere klassetrinnene i skolen. I 2018 satte departementet ut et oppdrag til Senter for profesjonsstudier (SPS) ved OsloMet – Storbyuniversitetet (OsloMet) om å fremskaffe et kunnskapsgrunnlag om rekruttering av menn til GLU 1–7. Forskningsrapporten, som forelå i 2019, ga anbefalinger om hvilke typer tiltak som påvirker menns utdanningsvalg. Rollemodeller for kjønnsutypiske utdanningsvalg og det å gi gutter erfaring med å arbeide med barn inngår i forslag til større tiltakspakker som er anbefalt i rapporten.

Regjeringen har gitt 11 millioner til et nasjonalt prosjekt ved Høgskulen på Vestlandet (HVL). HVL skal arbeide med å følge opp tiltak i SPS-rapporten i det nasjonale arbeidet med å rekruttere mannlige søkere til GLU 1–7 og til barnehagelærerutdanningen. Prosjektet involverer flere lærerutdanningsinstitusjoner og relevante instanser, og er utviklet i samarbeid

mellom fagmiljøene i lærerutdanning og partene. I oppdraget inngår også å legge til rette for at prosjektet ivaretar et nasjonalt informasjonsarbeid som er synlig i riksdekkende og sosiale medier, og som kan bidra til en positiv omtale av læreryrket. Oppdraget skal omfatte rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn. Prosjektet skal evalueres og erfaringene skal spres.

I tillegg er det innført en ordning der deler av studielånet til grunnskolelærer- og lektorstudenter blir slettet dersom de arbeider i skolen i en opptjeningsperiode etter studiene.

Kommentarer til forslag 2

Opptakskravene til lærerutdanning skal gi trygghet for at søkerne har nødvendige forutsetninger for å gjennomføre utdanningen. Opptakskrav bør være enhetlige og forutsigbare. Karakterkrav i matematikk var varslet i regjeringsplattformen i 2013, og søkerne har hatt tid til omstilling. Å endre kravene nå, vil gå ut over forutsigbarheten for den enkelte søker.

Ved innføring av firerkravet for opptak til grunnskolelærerutdanning (GLU) og lektorutdanning, lagde Kunnskapsdepartementet prognoser som viste at med opptakskrav basert bare på høyere gjennomsnittskarakter (40 skolepoeng) ville vi få færre kvalifiserte søkere, enn med dagens krav. Da firerkravet ble innført i 2016, gikk tallene for studenter som møtte til studiestart på lektor- og grunnskolelærerutdanningene mindre ned enn fryktet. Siden 2018 har møttallene samlet sett ligget på et høyere nivå enn før firerkravet ble innført.

Opptakskravene skal bidra til at de som blir tatt opp, klarer å gjennomføre utdanningen og bli gode lærere. Studenter med gode karakterer fra videregående skole har bedre forutsetninger for å gjennomføre høyere utdanning. Etter at det kom karakter- og poengkrav til lærerutdanning i 2005, har andelen studenter som gjennomfører utdanningen innen seks år, tatt seg opp med om lag 10 prosentpoeng. De siste årene har frafallet tidlig i lærerutdanningene gått ned.

Undersøkelser har over tid avdekket for dårlige forkunnskaper i matematikk blant lærerstudenter, og stryktallene i faget har vært høye. Matematikk er obligatorisk i GLU 1–7 og alle kandidatene får undervisningskompetanse i dette faget. Studenter i GLU 5–10 og i lektorutdanning kan velge matematikk. Gode grunnleggende ferdigheter i matematikk er en fordel også i andre fag.

Det er større rekrutteringsutfordringer til GLU 1–7 enn til GLU 5–10. Ved siste opptak har forskjellene jevnet seg noe ut. Vi risikerer likevel å forsterke kjente utfordringer dersom firerkravet opprettholdes for opptak til GLU 1–7, men fjernes for opptak til GLU 5–10.

Kommentarer til forslag 3

Det er godt dokumentert at lærernes kompetanse er av stor betydning for elevenes læring. Kompetansekravene sikrer at de som underviser i grunnskolen, har relevant kompetanse i

fagene de underviser i. At lærerne har riktig og tilstrekkelig kompetanse, er viktig for at elevene får opplæring med høy kvalitet.

Kompetansekravene for å undervise i grunnskolen ble innført i 2015. Kravene innebærer at lærere som underviser i norsk, matematikk, engelsk, norsk tegnspråk og samisk skal ha minst 30 studiepoeng i faget på barnetrinnet og 60 studiepoeng på ungdomstrinnet. Regjeringen og flertallet på Stortinget har ønsket kravene.

Samtidig ble det tatt inn i loven at de som har fullført allmennlærerutdanningen, og de som kunne tilsettes før 1. januar 2014, har dispensasjon fra kompetansekravet for å undervise, fram til 1. august 2025. I tiden fram til dette skal det være mulig for lærere som underviser i fagene norsk, matematikk, engelsk, norsk tegnspråk og samisk å ta nødvendig videreutdanning. Regjeringen har satt i gang en kraftig satsing på videreutdanning. Siden 2015 har opp mot 16 700 lærere fått tilbud om videreutdanning i matematikk, engelsk og norsk. De siste tre årene har mer enn 4 000 lærere fått tilbud i disse fagene årlig. Skoleeierne fikk ti år på seg til å oppfylle kravet, og må arbeide for dette gjennom planlegging, bevisst rekruttering og bruk av videreutdanningssystemet. Det er ingen lærere som mister muligheten til å være lærer med innføringen av nye kompetansekrav. Etter 2025 kan lærerne fortsatt undervise, bare ikke i de fagene de mangler tilstrekkelig formell kompetanse i.

Kommentarer til forslag 4

Mange lærere som ikke lenger er sysselsatt i skolen, bruker sin kompetanse i skolesektoren og i næringer der lærerutdanning er særlig relevant, for eksempel i arbeid med utdanning i andre stillinger i offentlig sektor. 18 prosent er sysselsatt i øvrige næringer. Lærere som har sluttet i skolen, melder at tid til å gjøre en god jobb, med økt faglig handlingsrom og mindre byråkrati, er viktig for at de skal søke seg tilbake til læreryrket. På sikt kan tiltak som lærernormen gi økt lærertetthet og mer tid og bedre muligheter til å følge opp elevene på en god måte. Dette kan bidra til å rekruttere og beholde lærere.

Fra 2017/2018 har det vært mulig for lærere som ikke er ansatt i skolen, å ta videreutdanning innenfor tilbudene i Kompetanse for kvalitet (KFK). Tidligere har omkring 40 lærere benyttet denne muligheten hvert år. I inneværende periode er det 60 lærere som benytter dette.

Kommentarer til forslag 5 og 6 samlet

Å rekruttere og beholde lærere er en viktig sak for regjeringen. De siste årene har regjeringen satset stort på å sikre muligheter for interessante og attraktive faglige karriereveier og faglig utvikling for lærere, som for eksempel lærerspesialistordningen, videreutdanning og offentlig sektor-ph.d. for lærere. Dette kan også bidra til at seniorlærere vil ønske å stå lenger i jobb. Strategiene *Lærerloftet* fra 2014 og *Lærerutdanning 2025* viser regjeringens ambisjoner og tiltak for å sikre flere kvalifiserte lærere i skolen. Regjeringen sørger for at tiltakene følges opp og evalueres, slik at det skal være mulig å vurdere hvordan de virker. For eksempel følges opp lærerspesialistordningen, der ett av målene er å bidra til å beholde dyktige lærere i jobb i klasserommet og skolen gjennom alternative karriereveier.

Veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere er et annet innsatsområde som følgeevalueres. Regjeringen følger også kontinuerlig med på utviklingen av kompetanse i sektoren gjennom statistikk og kartlegginger. Det gjelder både videreutdanningsordningene og tilskuddsordningene for lokal kompetanseutvikling. Departementet har innhentet kunnskapsgrunnlag om rekruttering til lærerutdanning, særlig om rekruttering av menn. Tiltak knyttet til dette skal også evalueres. Regjeringen mener at det foreløpig ikke er behov for å iverksette ytterligere forskning, men vil fortløpende vurdere behovet.

Det er først og fremst arbeidsgivers ansvar å sørge for gode seniortiltak i skolen. Det inngår også i avtaleverket for lærere i arbeidstidsavtalen punkt 6, om "livfasetiltak".

Gjennom IA-avtalen har også kommunene forpliktet seg til å jobbe mot målet om at flere skal stå lenger i jobb. Regjeringen har tiltro til at kommuner og fylkeskommuner som arbeidsgivere er bevisst ansvaret sitt, og bruker mulighetene i avtalen for å nå målsettingen.

Kommentarer til forslag 7

Regjeringen har lagt seg på et høyt nivå i bevilgningene til etter- og videreutdanningsordningene. Det har vært en betydelig satsning de senere årene sammenlignet med 2013 og tidligere. De fremtidige bevilgningene kommer departementet tilbake til i de årlige budsjettprosessene.

I fjor fikk mer enn fem ganger så mange lærere tilbud om videreutdanning i norsk, matematikk og engelsk som i 2013. Med vårt høye tempo har regjeringen ambisjoner om å gi 40 000 lærere tilbud om videreutdanning i disse fagene før 2025.

Kommentarer til forslag 9

Alle elever skal møte godt kvalifiserte lærere i klasserommet. Å sikre dette er høyt prioritert av regjeringen. Vi arbeider hele tiden for at det skal være tilstrekkelig mange lærere, og for at lærerne skal ha nødvendig faglig og pedagogisk kompetanse.

Nord universitet (NU) og Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet (UiT) utviklet på oppdrag fra regjeringen, en forsøksordning for de som har påbegynt, men ikke fullført lærerutdanning. De som har fullført minst 2,5 år (150 studiepoeng) av lærerutdanningen, kan få et tilrettelagt opplegg for å fullføre fireårig grunnskolelærerutdanning. De fleste personene i målgruppen er allerede tilsatt på dispensasjon i undervisningsstilling i skolen. Mange mangler få studiepoeng og få praksisdager for å kunne uteksamineres som lærere. Hver kandidat som uteksamineres, bidrar til å redusere lærermangelen i skolen.

Ordringen startet opp ved universitetene i Nord-Norge høsten 2019. Høyskolene i Innlandet (INN), Østfold (HiØ) og Vestlandet (HVL), og Samisk høgskole (SH), har fått midler til å utrede og rekruttere til ordningen. INN tok opp studenter høsten 2020. I løpet av det første året er til sammen om lag 110 studenter tatt opp til ordningen ved INN, NU og UiT. Over 15 er uteksaminert som lærere og flere ventes i løpet av kort tid. De øvrige tre høyskolene

planlegger å starte opp i 2021. Ordningen løper til 2025. Departementet har bedt involverte institusjoner om å kartlegge studentpotensial i denne ordningen.

Studenter i forsøksordningen kan motta stipend fra Utdanningsdirektoratet gjennom utdannings- og rekrutteringsstipendet som direktoratet forvalter. Dette gjelder fra kommende søknadsperiode som starter opp 1. februar 2021. Gjennom denne stipendordningen får stipendmottakere 116 000 kroner for å ta 60 studiepoeng og 58 000 kroner for 30 poeng. Stipendordningen omfatter også tilsatte i undervisningsstilling som tar praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) eller yrkesfaglærerutdanning (YFL) mens de er i arbeid. Ordningen med stipend for å ta PPU eller YFL ble innført i 2015. Det var først et tiltak for å kvalifisere ansatte i undervisningsstilling uten godkjent lærerutdanning (utdanningsstipend), deretter en ordning som omfattet rekruttering av personer fra andre yrker (rekrutteringsstipend). I tillegg har det eksistert en egen stipendordning for å rekruttere minoritetsspråklige lærere. De ulike stipendordningene er fra 2021 slått sammen til én og samme stipendordning; utdannings- og rekrutteringsstipend.

Det har vært undersøkt om det er mulig å legge til rette for at tilsatte som ikke er kvalifisert for undervisning, og som ikke har begynt på lærerutdanning, skal kunne ta utdanning ved siden av jobb. En femårig grunnskolelærerutdanning er en krevende fulltidsutdanning. Å ta hele utdanningen på deltid vil gi et studieløp som er for langt til at det er gjennomførbart. Tilsatte i grunnskolen som ikke kvalifiserer for PPU, og som har mindre enn 150 studiepoeng fra fireårig lærerutdanning, bør derfor søke seg inn på en ordinær femårig grunnskolelærerutdanning eller lærerutdanning i praktiske og estetiske fag. Utdanningsinstitusjonen er ansvarlig for å eventuelt passe inn tidligere utdanning som kan gi avkortning av utdanningen.

Kommentarer til forslag 10

De nasjonale rammene for veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere i barnehage og skole består av tre elementer:

- prinsipper og forpliktelser for veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere i barnehage og skole
- en skriftlig faglig veileder om hvordan gode veiledningsordninger kan utformes og gjennomføres lokalt
- et utdanningstilbud for veiledere

Regjeringen er opptatt av at alle nyutdannede nytilsatte lærere skal få en god overgang fra utdanning til yrke, slik at de fortsetter å arbeide i barnehage og skole. Både arbeidsmiljøloven, opplæringsloven og friskoleloven inneholder bestemmelser om arbeidsgivers ansvar for å ivareta arbeidstakerne. Ansvar for å ivareta nyutdannede nytilsatte lærere på en god måte, ligger derfor først og fremst på lokalt nivå. Vårt mål er at de nasjonale rammene skal bidra til at barnehage- og skoleeiere kan utforme gode veiledningsordninger lokalt.

Jeg vil våren 2021 gå i dialog med organisasjonene som har signert dokumentet *Veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere i barnehage og skole*. I dette dokumentet uttrykker vi ambisjoner for hvordan veiledning skal gjennomføres. Vi ble sammen enige om å gjennomføre en evaluering om hvordan vi følger opp prinsippene og forpliktelsene, og om utviklingen i omfang og kvalitet av veiledningen. Det er Rambøll som gjennomfører evalueringen, og sluttrapporten skal etter planen foreligge våren 2021. Evalueringen skal, sammen med andre erfaringer underveis, danne grunnlag for partenes vurdering av om prinsippene og forpliktelsene skal revideres og videreføres. Vi skal også vurdere om det er andre tiltak som bør settes i verk som en del av de nasjonale rammene.

I dagens regelverk finnes det ingen lovfestet plikt for barnehage- og skoleeiere til å tilby nyutdannede nytilsatte lærere veiledning. Regelverket gir heller ikke den nytilsatte noen lovfestet rett til veiledning. Forslagsstillerne ber om at det forskriftsfestes en nasjonal veiledningsordning for nyutdannede lærere. Dette forutsetter imidlertid et lovarbeid i tillegg til forskriftsarbeidet. Det finnes i dag ingen hjemmel i lovverket for å lage forskriftsregler om dette.

Vi vet fra forskning at det er viktig at veiledningen holder god kvalitet. En lovpålagt plikt eller forskriftsfesting er ingen garanti for at veiledningen blir god. På bakgrunn av dette, og at vi må ha tid til god dialog med de relevante partene, mener jeg at det ikke er hensiktsmessig å regulere veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere gjennom lov eller forskrift nå.

Kommentarer til forslag 11

Jeg er enig i at lærer- og lektorstudenter kan være et viktig bidrag til å fylle vikarbehovet i skolen, også etter koronaepidemien. Det er skoler-/skoleeiere som er ansvarlig for å tilsette vikarer. Vikartimer i studietiden må ikke gå ut over progresjonen i studiet. Obligatorisk undervisning kan legge begrensning for fleksibiliteten til studentene. Derfor krever en slik vikarordning nær dialog mellom skoler og utdanningsinstitusjoner, om forhold som berører studenter og studieprogresjon.

Lærerstudenter som vikarer har nylig vært diskutert på et møte med relevante organisasjoner i forbindelse med koronaepidemien. I møtet ble det lagt vekt på at dette er noe som best organiseres på lokalt nivå av den enkelte høyskole eller universitet i samarbeid med kommunene, skolene og barnehagene der studentene har praksis. Det ble videre pekt på at det er vanskelig å blande vikartimer med obligatorisk praksis, siden slik praksis skal være veiledet og vurdert. Det kom fram mange forslag til hvordan studenter likevel kan benyttes som vikarer. Jeg vil med det første kalle inn til et møte der det blir delt god praksis mellom de ulike partene i sektoren når det gjelder spørsmålet om studenter som vikarer.

Et tett samarbeid mellom lærerutdanningsinstitusjoner og skoler knyttet til studenter i praksis og studenter som lærervikarer, er i tråd med regjeringens føringer om samarbeid.

Kommentarer til forslag 13

Ved innføring av femårige grunnskolelærerutdanninger ble praksisomfanget utvidet til minst 110 dager, i gjennomsnitt 22 dager årlig. Dette tilsvarer til sammen 22 uker, eller nesten 1,5 undervisningssemester. Dette er mer enn i våre naboland. Institusjonene kan i samarbeid med skole- og barnehageeiere avtale mer praksis hvis de finner rom for det. I de nye grunnskolelærerutdanningene er det lagt vekt på praksis i alle fag og praksis av høy kvalitet. Dessuten skal alle masteroppgaver ha en praksistilknytning. På den måten skal alle kandidater ha grunnlag for en kunnskapsbasert yrkesutøvelse der de anvender forskning i arbeidet med å utvikle sin egen og skolens praksis.

Regjeringen har lagt større vekt på å styrke kvalitet i praksis enn å øke omfanget ytterligere. Hvert år får institusjonene 65 millioner kroner til partnerskapssamarbeid om praksis av høy kvalitet. I tillegg får Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku) 15 millioner kroner i året til prosjekter som skal styrke praksis.

Gjennom tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling er det etablert et omfattende samarbeid mellom barnehage- og skoleeiere og universiteter og høyskoler over hele landet. Samarbeidet har som mål å støtte det lokale arbeidet med å utvikle kvalitet i barnehager og skoler. Det er også en målsetting at ordningen skal bidra til å styrke praksisnærhet og relevans i lærerutdanningene. Rekruttering av lærerstudenter til yrkeslivet er ikke definert som et konkret tema i dette samarbeidet, men det vil være naturlig å tenke at et slikt samarbeid på generell basis vil styrke dialogen mellom praksisfeltet og lærerutdanningene. Dette vil kunne bidra til at dialog og samarbeid om et systematisk rekrutteringsarbeid lokalt også styrkes.

Departementet vil gjennom kanaler som *Nasjonalt forum for lærerutdanning og profesjonsutvikling* (NFLP), *Universitets- og høyskolerådet - lærerutdanning* (UHR-LU), og nettverket for universiteter og høyskoler i tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling, bidra til å sette rekrutteringsarbeid i siste fase av utdanningsløpet på dagsordenen. Gjennom disse kanalene vil vi bidra til å stimulere kommuner og lærerutdanningsinstitusjoner til å inngå konkrete og forpliktende samarbeid på dette området.

Kommentarer til forslag 14

Regjeringen varslet i januar i år at den før sommeren 2021 vil legge fram en strategi for desentralisert og fleksibel fagskoleutdanning og høyere utdanning. Strategien skal tydeliggjøre forventninger til og ambisjoner for det videre arbeidet med denne type utdanning, inkludert lærerutdanning, på kort og lang sikt. Målet med strategien er å øke tilgangen til desentralisert utdanning og gjøre det mulig å studere, uavhengig av livssituasjon og bosted. Strategien vil ta for seg forslagene som gjelder utdanning i *Distriktnæringsutvalgets NOU 2020:12* og *Demografiutvalgets NOU 2020:15*. I lys av det pågående strategiarbeidet, og i påvente av selve strategien, mener jeg det ikke er det rette tidspunktet for en handlingsplan for desentralisert lærerutdanning nå.

Kommentarer til forslag 15

Jeg er enig i at vi må sikre et likeverdig og tilgjengelig utdanningstilbud i yrkesfag over hele landet. Regjeringen tar dette på alvor. Strategi for kompetanseutvikling for yrkesfaglærere, *Yrkesfaglærerløftet* (2015), og *Meld. St. 14 (2019–2020) Kompetansereformen – Lære hele livet*, er retningsgivende for vårt arbeid med dette.

Det er to typer grunnutdanninger for yrkesfaglærere. Det utdannes rundt 200 kandidater fra praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag for trinn 8–13 (PPUY) i året, og i underkant av 200 fra treårige yrkesfaglærerutdanninger (YFL). Universitetene og høyskolene jobber godt med rekruttering til yrkesfaglærerutdanningene. På noen yrkesfagområder er det utfordrende å få nok søkere.

- OsloMet er landets største aktør når det gjelder yrkesfaglærerutdanning. Universitetet tilbyr YFL, PPUY og en rekke videreutdanninger og masterstudier for yrkesfaglærere. Fleksibel utdanning er en term som dekker desentraliserte, nettbaserte og samlingsbaserte studier, samt deltidsstudier. Alle studietilbudene ved OsloMet er organisert fleksibelt. Noen er rene nettstudier, mens andre har samlingsdager eller samlingsuker på campus i tillegg til aktivitet via nett. OsloMet rekrutterer nasjonalt til disse studiene, og har studenter fra hele landet. OsloMet har over flere år også gjennomført desentralisert YFL i andre fylker innenfor en rekke fagfelt, i samarbeid med fylkeskommunene, og planlegger å fortsette med det.
- Vi har gjennom Diku opprettet søknadsbaserte ordninger for universiteter og høyskoler for støtte til utvikling og drift av fleksible utdanningstilbud.
- For å stimulere til at flere kvalifiserer seg til å bli lærere, har vi opprettet en stipendordning som blant andre omfatter yrkesfaglærere. I 2020 godkjente Utdanningsdirektoratet 417 søknader om stipend til yrkesfaglærerutdanningene YFL og PPUY.

Desentralisert ordning for kompetanseutvikling innenfor yrkesfag ble innført høsten 2019. Kunnskapsdepartementet har fastsatt retningslinjer for tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling for fag- og yrkesopplæringen med virkning fra 2021. Ordningen gir fylkeskommunen statlige midler til å drive kompetanseutvikling lokalt. Fylkeskommunene skal samarbeide med relevante aktører i sitt fylke. Hospiteringsordninger mellom bedrift og lærere på yrkesfaglig utdanningsprogram på videregående skoler inngår i denne ordningen.

Vi har på trappene ny kompetansekartlegging i videregående skole for å få oversikt over blant annet kompetanse fordelt på fylkeskommuner og fag.

Kommentarer til forslag 16

Regjeringen er opptatt av å styrke praksis i lærerutdanningen, og har dialog med partene i *Nasjonalt forum for lærerutdanning og profesjonsutvikling* (NFLP) om dette. Vi legger vekt på at lærerutdanningene, barnehagene og skolene skal bygge sterke partnerskap om kvalitet i praksis, og støtter arbeidet med 65 millioner årlig. Dette er et viktig innsatsområde i strategien *Lærerutdanning 2025*. I samme strategi er det et mål at

lærerutdanningsinstitusjonene har tilbud om veilederutdanning rettet mot ulike veiledningsfunksjoner i barnehage og skole. I tråd med strategien, har regjeringen sørget for at tilbudene for de som driver ulike former for veiledning i barnehage og skole, er mer samordnet.

Fra høsten 2020 har Utdanningsdirektoratet ansvaret for å finansiere 415 studieplasser til videreutdanning i veiledning i studieåret 2021/2022. Praksislærere tar også denne utdanningen. Studieplassene gjelder både lærere i skolen og barnehagelærere. Det er satt av 16 millioner kroner årlig til disse studieplassene. Rammene for utdanningene er oppdatert. Det tilbys nå en felles grunnmodul for veiledning av praksisstudenter, nyutdannede og kollegagrupper og egne moduler for videre spesialisering inn mot hver av disse. Dette gir kandidatene både bredde og spesialisert kompetanse, noe som gjør dem attraktive for flere funksjoner. Videreutdanning etter disse nye rammene startet opp høsten 2020. Det har vært stor interesse for veilederutdanningene i Kompetanse for kvalitet (KFK). 187 skolelærere fått innvilget stipend- eller vikarmidler til dette innværende skoleår. 63 barnehagelærere har fått tilretteleggingsmidler for å ta samme utdanning. En del lærere tar også videreutdanning i veiledning utenfor KFK.

Med hilsen

Guri Melby